משאי אפשר. תימה לר' עקיבא מנלן דאין משלשין במכות דנפרק קמא דמכות (דף ה.) יליפינן לה מממיתה והיינו מי אפשר ואין לומר דהתם דגזירה שוה היא מודה ר"ע דדנין משאי אפשר משום דאין ג"ש למחצה אבל הכא נמי אב הוא דהא נמי היקישא הוא כדמסיק בסוף המודה (מנחות דף פב: ופס) דדרש רבי אליעזר מועבדת (שמות יג) שיהו כל העבודות שוות זה בזה ולא קיבל ר"ע אף על גב דאין היקש נמי למחצה (מנחות דף נא. תוס' ד"ה אי):

בשטבל ולא מל כולי עלמא לא פליגי. ואם תאמר ור' יהושע אדמודי ליה אודויי לפלוג עליה לפלוגי דנקט טבל דמודי ר' אליעזר ולא נקט מילתא דפליג בה וכי האי גוונא פריך בסוף שבועת הפקדון (שבועות דף לח.) וי"ל דהתם לא דייק אלא מאם דהתנא הראשון הזכיר הכל אבל הכא נקט שפיר ר' יהושע טבל ולא מל כיון דלא דבר בו ר' אליעזר: **בי פליגי במל ולא טבל.** תימה דלקמן גרים הערל (דף עח.) ממעט ר"ע גר שמל ולא טבל מפסח מדכתיב מושב ושכיר והשתא כמאן סבר ר"ע מי כר' יהושע למה לי קרא פשיטא דלא אכיל בפסח דעובד כוכבים גמור הוא ואי כר' אליעזר כיון דגר מעליא הוא אין סברא למעטו מפסח כדמשמע התם וי"ל דלעולם כרבי יהושע סבירא לי' ולאו מטעמיה דאיהו סבר דבאחות נמי טבילה הוה ורבי עקיבא סבר מדמעטיה קרא בפסח שמע מינה דאין גר עד שימול ויטבול ב):

דאין הואה בלא טבילה. מפרש ר"ת דלא טבילה לפני הזאה כדי לקבל הזאה כדאמר בפרק ארבעה ממוסרי כפרה (כריתות דף ט.) מה אבותינו לא נכנסו לברית אלא במילה וטבילה והזאת דמים ואותה טבילה כשרה אף בלילה כדתנן במסכת פרה (פי"ב מי"ח) אבל הוא עצמו טובל בלילה ומזה ביום ולענין טומאה יש עוד טבילה אחרת אחר הזאה שהיא כדי לטהר מטומאה כדכתיב בקרא והזה בראשו והדר ורחץ במים ואותה טבילה אינה כשרה אלא ביום כדתנן בפרק ג' דמגילה (דף כ. ופס) אין טובלין ואין מזין אלא ביום ויש מפרשים דהתם בטבילת אזוב אייר אין טובלים אזוב אלא ביום כדאמרינן בסוף מסכת פרה שאם טבל את האזוב בלילה אפי' הזה ביום הזאתו אחי שפיר הא דתנן טבילה קודם להזאה והא דקאמר התם בגמ' לא מזין אלא ביום דכתיב (במדבר יט) והזה הטהור על הטמא ביום השלישי וגו' ואיתקש טבילה להזאה היינו בקרא דלקמיה דכתיב ולקח אזוב וטבל במים אים עיהור והזה על האהל וגו' וכן משמע בירושלמי דמגילה דאמר ועבל והזה מה הזאה ביום אף טבילה ביום ואין לתמיה כיון דבעי הזאה היאך מקבלים גרים בזמן הזה דבפ' ארבעה ממוסרי כפרה נפקא לן מקרא דלא בענין): **ורבי יהושע טבילה באמהות מנא ליה.** אע"ג דאית ליה דאין הזאה בלא טבילה שמא הנשים לא היו בכלל אותה הזאה מי נמי משום רבי אליעזר אינטריך האי טעמא דמסיק משום דאיהו נמי מודה דבטבילה לחוד סגי כדאמר לעיל בטבל ולא מל כולי עלמא לא פליגי דאית ליה דאין הזאה בלא טבילה ב): **כיון דאמר רבי יהודה דבחדא סגי בו'.** תימה דפריך פשיטא דמנא ליה דסגי במילה לחודה דלמא כר' יהושע סבר ליה דטבילה בלא מילה מהניא אבל מילה בלא טבילה לא מהני: **תקוני גברא בשבתא** [a] מתקנינן. ואע"ג דלענין טומאה שרי לעבוד בשבת [b] משום דנראה כמיקר שאני הכא דבעי שני מ"ח לעמוד שם בשעת טבילה להודיעו המלות כדאמרינן לקמן (דף מז:): **דרבי** יוסי תרתי בעי. כתב הר"ג דגר שנתגייר כשהוא מהול צריך להטיף ממנו דם ברית וקנין שנולד כשהוא מהול אין צריך להטיף דם ברית ד) ומיהו אם נכרת לו כל הגיד ובא להתגייר אין דומה שמילתו מעכבתו מלהתגייר ומודי רבי יוסי בההיא דסגי בטבילה לחודה וי"מ פסק במסכת שבת אחיפסה מה"ג וכן משמע בפרק ר"א דמילה (שבת דף קלה. ופס) דקאמר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על גולד כשהוא מהול שצריך להטיף ממנו דם ברית על מה נחלקו על גר שנתגייר כשהוא מהול ונראה שעל זה סמכו ה"ג דסברי להו כאמוראי דהתם דאית להו דקנון אין צריך ובגר סברי כר' יוסי דשמעתין דמשמע דהלכתא כוותיה ובפרק הערל (לקמן דף עב.) כליגי רבי אלעזר בר"ש ורבנן בגר שנתגייר כשהוא מהול אם נמול ביום או אפי' בלילה אבל כולהו מודו דצריך הטפת דם ברית: **שמע** מינה דגר שלישה. וא"ת ודלמא דאיקלעו וי"ל דמרב ספרא דייק שהרי ר' חייא הזכירו לפי שהיה בעל מעשה ולא"ת ורב יוסף הזכיר רבי אושעיא חברו אבל רב ספרא לא הזכיר ר' אושעיא בר' חייא: **אינו גר עד שימול ויטבול.** מהכא לא מצי לדקדק דלא תיפוק בטבילה לחודה ולא בא לדקדק אלא דמילה בלא טבילה לא מהניא: **אין מטבילין גר בלילה.** דמשפט כתיב ביום ואע"פ שכבר מל חשיב ליה כתחילת דין: **משפט** כתיב ביה. ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו (דברים א) אי נמי משפט אחד יהיה לכם ולגר (במדבר טו) ואפי' למ"ד בסנהדרין (דף ג. ופס) דכר

גלי: לא"ב מטבילין גר בשבת. פי' היכא שמל כפנינו מטבילין לפי שהטבילה אינה מעכבת. תימה דאמרינן כל כמה דאפשר לעשות מצוה בשבת אין בזה חילול שבת ותיקון נגדול כמו הכא שבא על ידי כן לגורות יהדות: קב"ל דר' יוסי תרתי בעי. משמע הכא דר' יוסי כבי מילה דאמרינן לא שייכא הכי מילה מהיכא נפקי מצוות בגל דבשלמא בתנאי אע"ג דלא מקרא דלא נגלי לא עיקר דתיקון: לא"ב דאין מעכבת. פי' היכא דאין מעכבת מצוה